
Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:8

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar Samhälls- och kulturutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutspunkt 3 att kyrkostyrelsen i sitt framtida strategiska arbete ska beakta vad kyrkomötet anfört beträffande undervisning. Utskottet har samtalat utifrån frågeställningar om hur kyrkan kan stärka sin samhällsanalys, bättre använda digitaliseringen för undervisning, ta tillvara de kontaktytor som idag redan finns samt hur nya arenor kan utvecklas. Utskottet anser bland annat att vi borde se över hur kyrkans gemensamma kunskap används och hur man omsätter denna kunskap till handling, att Svenska kyrkans olika nivåer inte fullt ut har tagit tillvara på digitaliseringens möjligheter. Utskottet uppmanar också alla inom kyrkan att ta tillvara på alla vardagliga samtal och låt dem bli ett tillfälle för undervisning.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Samhälls- och kulturutskottet anfört beträffande undervisning.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det kyrkomötet anfört beträffande undervisning.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse för temat för 2019 årets kyrkomöte samt beskriver varför kyrkan är kallad att undervisa, vad uppdraget innebär, vems uppdraget är och vem det angår samt hur undervisningsuppdraget kan utföras i vår tid. Vidare finns en vision kring vad som ska ha uppnåtts 2030.

Kyrkostyrelsen är angelägen att få ta del av kyrkomötets erfarenhet kring undervisning och lärande och skrivelsen innehåller därför förslag till frågor som kan utgöra en utgångspunkt för samtal i utskotten.

Som utgångspunkt för Samhälls- och kulturutskottets samtal föreslås i skrivelsen följande frågeställningar:

- ◆ Hur kan vi stärka kyrkans samfälliga förmåga att analysera samhällsfrågor, skapa tillitsfulla relationer, utmana orättvisor, identifiera tecken på hopp och ge stöd till människor i nöd?
- ◆ Hur tillvaratar vi de möjligheter till lärande och undervisning som digitalisering ger, till exempel gällande innehåll, tonalitet och tilltal?
- ◆ Vilka kontaktytor skulle kunna användas mer medvetet för undervisning och mission än vad som görs idag och hur?
- ◆ Vilka möjligheter och utmaningar ser utskottet i att bedriva undervisning ”på andras arenor”, som kultur och media?

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Samhälls- och kulturutskottet anfört beträffande undervisning.

Utskottet har i sina diskussioner utgått från de frågor som riktas till utskottet i skrivelserna och de tematiska passen som hållits under det tematiska kyrkomötet samt en fråga som riktats till Förvaltarutskottet gällande kyrkobyggnader.

Hur kan vi stärka kyrkans samfälliga förmåga att analysera samhällsfrågor, skapa tillitsfulla relationer, utmana orättvisor, identifiera tecken på hopp och ge stöd till människor i nöd?

För att kunna stärka kyrkans samfälliga förmåga till att analysera samhällsfrågor anser utskottet att det material som redan finns idag skulle kunna användas bättre. Exempel är de publikationer som görs av nationell nivå som *Nyckeln till Svenska kyrkan*, *Tidens tecken* samt omvärldsanalysen som finns med i kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi. Alla dessa innehåller värdefull samhällsanalys som skulle kunna komma fler till del. Likaså görs oftast i samband med församlingsinstruktionerna en omvärldsanalys som kan komplettera med det lokala perspektivet. Utskottet anser att den stora frågan framåt är hur denna gemensamma kunskap används och hur man omsätter dessa ord, denna kunskap till handling.

Utskottet tror att tillitsfulla relationer främst byggs lokalt genom samverkan med andra aktörer och där det finns respekt för varandras kompetenser samtidigt som Svenska kyrkans roll är tydlig. Det kan handla om samverkan med socialtjänsten, skolan eller annan aktör.

Hur tillvaratar vi de möjligheter till lärande och undervisning som digitalisering ger, till exempel gällande innehåll, tonalitet och tilltal?

En utmaning för kyrkan vad gäller lärande, menar utskottet, är att utveckla den kristna människans egen förmåga till att möta människor i olika sammanhang. Professor David Thurffjell pratar om ”latent resurs” och pekar på Svenska kyrkans ”mainstream medlem”. Alla kristna har en uppgift att förkunna kristen tro. Hur kan kyrkan i sitt lärande uppmuntra människor att prata om sin egen tro och nyttja kraften i den personliga berättelsen? Utskottet menar att alla kristna behöver ställa sig själva frågor som:

Vad gör jag i det offentliga rummet? Hur talar jag om att jag är kristen? Hur visar jag det? Svenska kyrkan behöver i sitt lärande ge mod och verktyg för detta.

Utskottet anser att kyrkan ska använda sig av de möjligheter digitaliseringen ger för lärande och undervisning. Svenska kyrkan ska vara aktiv på nätet. Vi har det, vi behöver det och vi kan utnyttja det. Kyrkan ska finnas där människor är och idag

tillbringar många människor mycket tid på nätet. Vår tids Nikodemus surfar troligen på nätet och behöver hitta kyrkan där och få svar på sina frågor om livet och om den kristna tron. Varför är det lättare att få kommunicera med en läkare via en app i sin telefon än med en präst?

Svenska kyrkan ska använda sig av den teknik som redan finns tillgänglig och nyttja enkelheten att arbeta och enkelheten att nå ut genom tekniska lösningar och plattformar som många använder. Utskottet ser en utmaning i digitaliseringen då det är lätt att föra ut ett budskap men svårare att få till verklig dialog och interaktivitet. Kyrkan behöver även utveckla arbetssätt för att finnas tillgänglig och svara snabbt i de digitala kanalerna. Det finns även en utmaning i att vara aktuell och snabbt kunna uppdatera material och samtidigt bibehålla en hög kvalitet. Balansen mellan snabbhet och kvalitet är en nyckelfråga.

Det behövs fortsatt utbildning och inspiration kring detta framöver.

Den tekniska infrastrukturen löser inte allt. Det behöver finnas digital kompetens på alla nivåer i kyrkan och digitala läromedel med god kvalitet behöver tas fram. Dessutom behövs förändringsledning för att få detta att fungera.

Svenska kyrkan på samtliga nivåer behöver bli bättre på att tänka målgrupper i sin undervisning. Utskottet anser att innehållet om kristen tro i kyrkans digitala kanaler behöver rikta sig till både de som är nyfikna på kristen tro och de som vill fördjupa sin tro. Alla tar inte till sig allt men alla ska kunna ta till sig något. Målgruppsarbetet handlar även om att tänka in olika åldrar, olika livssituationer och olika språk. Därför behöver exempelvis material och undervisning på våra minoritetsspråk tydligt finnas med i det fortsatta arbetet. Utskottet påpekar att det är viktigt att ta in målgrupperna i arbetet och ha en dialog med exempelvis 90-talister för att göra undervisning och lärande tillsammans. Utskottet vill även tillägga att det material som publiceras behöver ha en teologisk bredd och spegla kyrkans olika teologiska traditioner.

Utskottet anser att det vid sidan av den traditionella webbplatsen bör finnas en digital lärplattform där kunskapen om kristen tro kan fördjupas och strukturerad undervisning kan bedrivas. Utskottet ser gärna en ambitiös utbildningsplattform som församlingar kan använda i sitt undervisningsuppdrag där församlingsaktiva och andra kan träffas, läsa och se material och delta på webinarier. Svenska kyrkan kan inspireras av universitetens erfarenhet inom dessa områden.

Vilka kontaktytor skulle kunna användas mer medvetet för undervisning och mission än vad som görs idag och hur?

Utskottet konstaterar att det är i församlingarna de flesta möten med kyrkan sker. De fysiska mötena är viktiga för att vi ska känna att vi lever och växer i tro tillsammans. Kyrkan måste bli bättre på att ta tillvara dessa tillfällen som möten för undervisning. Det kan handla om de vi möter i exempelvis dopsamtal, de tusentals faddrar vi möter varje år, brudpar, konfirmandföräldrar och möten med sorgehus. Ta vara på dessa vardagliga samtal och låt dem bli ett tillfälle för undervisning.

Även i annan verksamhet sker möten som kan användas för undervisning. Utskottet tänker på barnen vi möter i barnkören, föräldrarna på öppna förskolan, förtroendevalda, äldre på sopplunchen, utslagna och hemlösa, nysvenskar, konfirmander och ungdomar, människor vi möter vid de stora högtiderna, människor på konserter i kyrkan och inte minst alla deltagare i vår körverksamhet.

Utskottet lyfter även fram att de vardagliga kontaktytorna för präster och andra anställda blivit färre när man inte med samma självklarhet bor i församlingen man arbetar i. Att engagera sig i föreningslivet i församlingen där man är anställd skapar kontaktytor och kyrklig närvaro i vardagen.

Vilka möjligheter och utmaningar ser utskottet i att bedriva undervisning ”på andras arenor”, som kultur och media?

Utskottet vill uppmuntra församlingarna att även utanför den egna verksamheten ”gräva där de står”. Schemalägger församlingarna sina präster på de lokala fotbollsmatcherna i församlingen, på bygdespelen eller hemvändardagar? Kyrkans folk måste tro på sig själva och vara tydliga med att man är kyrka och våga finnas med på andras arenor.

Kyrkans kontakter med institutioner kan bättre tillvaratas för undervisning. Som exempelvis vår närvaro på sjukhus, fängelser, universitet och högskolor. Andra tillfällen kan vara utåtriktade diakonala aktiviteter som ”kyrka på stan” eller nattvandring. En sådan verksamhet är både diakonal och ett tillfälle för undervisning. Detta vill utskottet gärna se mer av.

En utmaning är att allt fler arenor säger sig vara politiskt och religiöst obundna vilket kan försvåra men behöver inte hindra vårt arbete att försöka nå ut.

Utskottet vill att kyrkan ska vara en tydlig och stark röst i det offentliga samtalet. Möjligheterna är stora att nå ut via medier. Därför är det viktigt att aktivt kontakta media och ta sig tid att föra samtal med journalister. Vi behöver utbilda kyrkans företrädare i hur man möter media.

Kyrkan kan även komplettera den kommunala kulturskolan och erbjuda kulturell verksamhet för våra barn och unga och på det sättet möta nya målgrupper

Hur kan våra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och inventarier komma till ännu större användning i kyrkans undervisning och lärande?

Svenska kyrkan kommer i framtiden ha färre byggnader därför är det angeläget att de som finns kvar kan användas på ett mångsidigt sätt. Det finns statliga regelverk som hindrar detta och nationell nivå behöver samla erfarenheter och kompetens för att aktivt påverka berörda myndigheter för att få fram ett regelverk som tillåter ett bevarande av levande kulturarv och som samtidigt möjliggör en levande församling. Utskottet anser att detta är en prioriterad fråga.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Ann-Christine Rosengren, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Eva-Mai Mineur Tynong, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Lars-Ivar Ericson, Ulla-Britt Holmér, Ann-Kristin Jonäng, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar